

mevzu

sosyal bilimler dergisi | journal of social sciences

e-ISSN 2667-8772

mevzu, Mart/March 2025, s. 13: 935-962

**Medya ve İletişim Araştırmalarının Küresel Gündemle Uyumu:
Bibliyometrik Bir Analiz**

The Alignment of Media and Communication Studies with the Global Agenda:
A Bibliometric Analysis

Mustafa Sami MENCET

Doç. Dr., Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi

Radyo Televizyon ve Sinema ABD,

Assoc. Prof. Dr., Akdeniz University, Faculty of Communication,

Department of Radio Television and Cinema

mustafamencet@akdeniz.edu.tr

ORCID: 0000-0002-9630-0416

DOI: 10.56720/mevzu.1621412

Makale Bilgisi | Article Information

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Date Received: 16 Ocak / February 2025

Kabul Tarihi / Date Accepted: 5 Mart / March 2025

Yayın Tarihi / Date Published: 15 Mart / March 2025

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Mart / March

Atıf / Citation: Mencet, Mustafa Sami. "Medya ve İletişim Araştırmalarının Küresel Gündemle Uyumu". *Mevzu: Sosyal Bilimler Dergisi*, 13 (Mart 2025): 935-962.

<https://doi.org/10.56720/mevzu.1621412>

İntihal: Bu makale, ithenticate yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

Plagiarism: This article has been scanned by ithenticate. No plagiarism detected.
web: <http://dergipark.gov.tr/mevzu> | <mailto:mevzusbd@gmail.com>

Copyright © CC BY-NC 4.0

Öz

Transhümanizm, otonom sistemlerin hayatımızı nasıl değiştireceği gibi konular bilim çevrelerinde tartışılmaktayken; savaş suçları, nükleer tehditler, kuraklık ve açlık gibi kavramlar, şiddet ve suçun yaygınlaşması ve diğer sorunlar insanlığın bugününü ve geleceğini tehdit etmeye devam etmektedir. Böyle bir ortamda, bugün geldiği konum itibariyle tüm sosyal olguların merkezinde olan medya ve iletişim alanındaki bilimsel çalışmaların küresel literatürdeki odak noktaları bu çalışmanın sorunsalıdır. 2023-2024 yıllarında Web of Science ve Scopus dizinlerinde taranmakta olan araştırma makaleleri üzerinde performans haritası ve bilimsel haritalamadan oluşan bibliyometrik analiz yapılmış, veriler sözkonusu iki yılın uluslararası gündemiyle kıyaslanarak sosyal bilimlerin sosyal sorunların çözümündeki yeri tartışmaya açılmıştır. Elde edilen bulgular, özellikle iletişim araştırmaları alanında çalışan bilim insanları için uluslararası literatürün mevcut durumuna ilişkin bir şablon ortaya koymakta; epistemoloji, bilim iletişimi ve uluslararası gündemin herhangi bir yapısıyla ilgilenen sosyal bilimciler için bilimin küresel sorunlara çözüm sunma olgusuna yönelik bir perspektif sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İletişim Araştırmaları, Medya, Küresel Gündem, Bilim İletişimi, Bibliyometrik Analiz, Web of Science, Scopus

Abstract

In the global agenda, while answers are being sought to issues such as transhumanism and how autonomous systems will change our lives; concepts like war crimes, nuclear threats, drought and hunger, and the escalation of all forms of violence and crime, etc., still threaten humanity's present and future. In such an environment, the focal points of scientific studies on media and communication, which are at the centre of all social phenomena today, are the subject of this study. In the years 2023-2024, bibliometric analysis consisting of performance mapping and scientific mapping was conducted on research articles indexed in the Web of Science and Scopus databases, and the data were compared with the international agenda of those two years to discuss the role of social sciences in solving social issues. The findings particularly provide a template for scientists working in the field of communication studies regarding the current state of international literature; they offer a perspective on whether

global science can provide solutions to global issues for all social scientists interested in any structure of epistemology, science communication, and the international agenda.

Keywords: Communication Studies, Media, Global Agenda, Science Communication, Bibliometric Analysis, Web of Science, Scopus

Giriş

Farklı disiplinlerden bilim insanlarının iletişim alanına ilgi duymasıyla başlayan iletişim çalışmalarında çeşitli kuram ve modellerin geliştirilmesi önceki yüzyıl boyunca sürmüştü. 21. yy ise aslında tam bir karmaşanın, kısa süreler içerisinde çok keskin değişikliklerin olduğu bir dönemle başladı. İletişim teknolojilerinin küreselleşmesi, bireylerin ve kuruluşların sınırlar ötesi etkileşimde bulunma şeklini de dönüştürdü. Yeni yüzyılın ilk çeyreği tamamlanmak üzereyken yapay zekâ, robotlar, otonom sistemler, dijital platformlar, transhümanizm, sosyal medyanın birey ve topluma getirdikleri vb. her biri iletişim araştırmalarının ilgisi olmuş dahası aslında ne olduğunu anlamamanın yanısıra bu yeni olguların beraberinde getirdikleri sorunlara çözüm önerileri sunma gerekliliğini de doğurmuştur.

İletişime giderek daha fazla teknoloji aracılık ettikçe, bu etkileşimleri anlamak hem bireysel hem de kurumsal bağlamda anlamlı bağlantılar geliştirmek için oldukça önemli hale gelmiştir. Bütün bu değişimleri anlamaya çalışırken bir yandan da insanoğlunun bitmek bilmeyen hırslarının sonucu olan küçük veya büyük savaşlar, yıkımlar, sömürü düzeni de toplumların yapısını, dahası bireylerin gündelik yaşamdaki tutum ve algılarını da değiştirmiştir. Örneğin insansız hava araçları, akıllı ev gereçleri veya galaksiler ötesi keşifler konuşulurken yüzbinlerce insanın kıtlık ve açlıkla boğuşması, UNICEF sözcüsü James Elder'in deyimiyle "Çocuklara Karşı Savaşın" (Arslan, 2024), dünyanın göbeğinde tüm acımasızlığı ile sürüyor olması da insanoğlunun yaşadığı paradoksu özetler niteliktedir. Tüm bu yaşanan olayların merkezinde medyanın olması, iletişim araştırmalarını daha da önemli kılmaktadır.

Günümüzdeki hızlı değişimin iletişim araştırmalarına nasıl yansıdığı bu çalışmanın sorunsalıdır. Zaman zaman dünya savaşı eşiğine gelen diplomatik satrançların, askeri müdahalelerin veya vesayet savaşlarının, iklim krizi, açlık, salgın hastalıklar, çocuk istismarları vb. sürekli konuşulduğu yakın dönemde

yaşananların medya ve iletişim araştırmalarına nasıl yansıdığını analiz etmek; bilim, toplum ve konjunktüre ilişkin epistemolojiye, bilim ve bilginin iktidarına, bilim insanlarının konuları ele alma biçimi veya ilgi alanlarının kümelenmesine ilişkin bir perspektif sunacaktır. Bu bağlamda herhangi bir konu sınırlaması olmadan son iki yılda, sosyal bilimler alanında en prestijli yayınların yer aldığı endekslerdeki yayınlar taranmış ve sosyal bilimler akademiasının gündeminin çerçevesi çizilmeye çalışılmıştır.

Birinci bölümde genel olarak sosyal bilimler ve toplumsal araştırmaların genel yapısına ilişkin bir çerçeve çizilmekte, ikinci bölümde iletişim araştırmaları özelinde medya ve iletişim alanındaki çalışmaların yeni dünya ve toplum için önemine ilişkin kısa bir özet sunulmaktadır.

Araştırma bölümü ise performans analizi ve bilim haritalama olmak üzere iki kısımdan oluşan bibliyometrik incelemeleri içermektedir. Öncelikle Web of Science (WOS) ve Scopus'taki arama sonuçlarının bulguları performans analizine tabi tutulmakta, bilim haritalama kapsamında dikkate alınan metrikler ve ağlar yorumlanmaktadır. Son olarak son iki yılda dünya gündemine damga vuran, büyük yıkımlar ve çözülmesi beklenen sorunlara örnek teşkil edecek bazı olayların medya ve iletişim araştırmalarına ne derece yansıdığı sorgulanmaktadır.

1. Sosyal Bilimler, Sosyal Sorunlar ve Teknolojik Gelişim

Sosyal bilimler, genellikle beşerî bilimler biliminin odak noktası olan çağdaş toplumsal konuların ele alınmasında önemli bir rol oynamaktadır. Örneğin, COVID-19 salgınında yaşananlar, karmaşık sosyal dinamikleri anlamak için hem sosyal bilimlerden hem de beşerî bilimlerden gelen bilimsel bilgi birikimini birleştiren disiplinler arası yaklaşımların gerekliliğini bir kez daha gündeme getirmektedir (Potgieter - Bob, 2021; Gomes vd., 2020). Sosyal bilimler, halk sağlığı, etik ve krizlere kültürel tepkiler gibi konularda beşerî bilimler araştırmalarını bilgilendirebilecek ampirik veriler ve teorik modeller sağlar. Bu iş birliği, kültürel açıdan hassas ve sosyal olarak bilgilendirilmiş kapsamlı politikalar ve müdahaleler geliştirmek için gereklidir. Ek olarak, beşerî bilimler, özellikle kültürel üretimin sosyo-politik bağlarını anlamada, sosyal bilimler tarafından sunulan eleştirel bakış açılarından yararlanır. Beşerî bilimler, insan deneyimlerine gömülü anlamları ve değerleri keşfetmekle görevlidir ve sosyal

bilimler, bu anlamların sosyal yapılar ve güç dinamikleri tarafından nasıl şekillendirildiğini analiz etmek için araçlar sağlar. Örneğin, insan hakları üzerine yapılan araştırmalar, sosyal bilim metodolojilerinin kültürel anlatıların ve bunların sosyal adalet üzerindeki etkilerinin anlaşılmasını nasıl geliştirebileceğini göstermektedir (Hosie - Lamb, 2013). Bu sinerji sadece beşerî bilimlere zenginleştirmekle kalmaz, aynı zamanda kültürel çalışmaların acil küresel sorunların ele alınmasına katkı sağlar.

Teknolojinin gelişimi sosyal bilimlere de katkı sağlamıştır. Sayısal (computational) sosyal bilimlerin gelişimi bunun bir örneğidir. Nöro-sembolik yapay zekanın sosyal bilimlerde kullanımı, teknolojinin yeni metodolojileri kolaylaştırabilmesinin, insan davranışını ve kültürel fenomenleri anlamada yeniliği teşvik etmesine yönelik örnek teşkil etmektedir (Huang, 2022).

Sosyal bilimlerdeki en dikkate değer trendlerden biri, teknolojinin, özellikle yapay zeka (AI) ve veri biliminin entegrasyonudur. Yapay zekanın sosyal bilimlerle kaynaşması, bilim adamlarının büyük miktarda veriyi analiz etmesine ve sosyal davranışlar ve eğilimler hakkında bilgi edinmesine olanak tanıyarak araştırma için yeni yollar açmıştır. Hesaplamalı sosyal bilimin ortaya çıkışı, araştırmacıların hesaplamalı yöntemler aracılığıyla sosyal dinamikleri sistematik olarak incelemelerini, afet müdahalesi ve halk sağlığı gibi fenomenlerin anlaşılmasını geliştirmelerini sağlamıştır (Burger ve diğerleri, 2019). Dijital devrim ve açık veri trendi, sosyal davranış ve etkileşimlerin daha karmaşık analizlerine olanak tanıyarak sosyal bilim araştırmaları için benzeri görülmemiş fırsatlar sağlamıştır.

Uygulayıcıların ve araştırmacıların acil sosyal sorunları ele almak için birlikte çalışmaları, sosyal bilim araştırmalarının etkisini kuşkusuz arttıracaktır (Palinkas vd., 2017). Bu eğilim, sosyal bilimlerin sağlığın sosyal belirleyicilerini, damgalama ve ayrımcılığın etkilerini anlamaya katkıda bulunduğu halk sağlığı gibi alanlarda özellikle belirgin hale gelmiştir (Shelton vd., 2018; Riley vd., 2020). Örneğin nanoteknoloji ve sentetik biyoloji gibi gelişmekte olan teknolojilerin toplumsal etkilerine odaklanmak, sosyal bilimlerin gelişimini de şekillendirmiştir. Araştırmacılar, bu teknolojilerin etik, yasal ve sosyal etkilerini giderek daha fazla analiz etmekte ve bu analizler teknolojik söylemde sosyal bilim perspektiflerine duyulan ihtiyaç konusunda artan bir farkındalığı

yansıtmaktadır (Shapira vd., 2015; Trump vd., 2018). Sosyal bilimlerde, yaşanan sorunların önceliklendirildiği ve bunları çözmek için ilgili teori ve yöntemlerin uygulandığı çözüm odaklı bir yaklaşıma doğru bir geçiş savunulmaktadır (Watts, 2017, 15). Bu yaklaşım, karmaşık sosyal sorunları ele almak için disiplinler arası işbirliğini ve hesaplamalı sosyal bilim gibi çeşitli metodolojilerin kullanımını teşvik etmektedir (Zhang vd., 2020).

Sosyal bilimler, sosyal hareketler ve örgütsel yenilikler gibi değişimi tetikleyebilecek temel yapıları ve mekanizmaları anlayarak ırkçılık, cinsiyetçilik ve eski mahkumların yeniden topluma kazandırılması gibi sorunların çözümüne katkıda bulunabilir (Prasad, 2018, 397).

Sosyal bilimler, potansiyellerine rağmen, entelektüel parçalanma ve pratik çözümler yerine teoriye yönelik tarihsel odaklanma gibi zorluklarla karşı karşıyadır (Watts, 2017). Weiss ve Lindblom'a göre (1992) sosyal bilimlerin, fikirlerin rekabetini teşvik ederek ve toplumsal araçlar ve amaçlar üzerinde sürekli müzakerelerde bulunarak bu zorlukların üstesinden gelmesi gerekmektedir.

Çalışmanın odaklandığı disiplin iletişim araştırmaları olması nedeniyle, iletişim araştırmalarının genel yapısı ve temel paradigmalarına ilişkin bir çerçeve aşağıda sunulmaktadır.

2. İletişim Araştırmaları ve Yeni Dünya

İletişim çalışmaları, felsefi, etik ve dijital beşeri bilimler yönleri dahil olmak üzere çeşitli kavram ve uygulamaları keşfetmek için bir kaynak görevi görmektedir (Mifsud, 2019, 77). Kitle iletişimi alanı, bilim insanlarının medya ortamlarının karmaşıklıklarını ele almak için çeşitli teorileri ve modelleri kapsayan bir "büyük anlatı" geliştirmesiyle önemli ölçüde gelişmiştir (Deuze, 2021, 1). Bu evrim, hızlı teknolojik gelişmelere ve geleneksel iletişim süreçlerini dönüştüren medya platformlarının inceleme ihtiyacından doğmaktadır (Ognyanova, 2018, 21).

İletişim araştırmaları, medyanın toplumsal inanç ve davranışları nasıl etkilediğini anlayarak, araştırmacılar yanlış bilgilendirme ve medya okuryazarlığı gibi konuları ele almak için stratejiler geliştirebilirler (Rubin - Haridakis, 2001; Logan, 2001) (Rubin ve Haridakis, 2001; Logan, 2001). Bu bağlamda kitle iletişim kurumları ve toplumsal yapılar arasındaki ilişkileri keşfetmek için

genellikle sosyal bilimler ve kültürel çalışmalar gibi diğer disiplinlerle kesişmektedir. Bu disiplinlerarası yaklaşım, medyanın daha geniş kültürel etkilerini ve kamuoyunu ve kültürel normları şekillendirmedeki rolünü anlamak için hayati önem taşımaktadır.(Carlsson, 2007).

Büyük veri, sosyal medya ve sosyal bilimlerdeki son gelişmeler, kitle iletişimini incelemek için yeni metodolojiler ortaya koymuştur. Bu yenilikler, araştırmacıların karmaşık ağları ve etki kalıplarını analiz etmelerine olanak tanıyarak medya mesajlarının nasıl yayıldığına ve tüketildiğine dair daha derin analizler yapabilme imkanı sağlamaktadır (Cappella, 2017, 545). Yeni medya teknolojilerinin iletişim üzerindeki etkisini analiz etmek, toplumsal değişimlerin anlaşılmasına ve dijital uçurum ve yanlış bilgilendirme gibi sorunları ele almak için stratejiler geliştirilmesine yardımcı olmaktadır (Lee vd., 2016).

Kitle iletişim araştırmaları, medyanın izlerkitleye etkisine odaklanan liberal yaklaşımların yanı sıra geleneksel paradigmalara meydan okuyan ve medya sistemlerindeki güç dinamiklerini araştıran eleştirel ve kültürel çalışmaları da içermektedir. Bu eleştirel mercek, medya tarafından inşa edilen temsilleri ve anlatıları ve bunların izleyiciler üzerindeki etkilerini sorgulamak için gereklidir. Kitle iletişim araştırmalarında değişen medya ortamlarında güncel kalabilmek için teorik modelleri yeniden değerlendirme ve revize etme ihtiyacı duyulmaktadır (Curran, 1990, 135). Özellikle toplumları, siyaseti, savaşları vb. birçok olguyu da beraberinde getiren toplumsal hareketler (örn. Arap Baharı) iletişimin kamusal alanları nasıl etkileyebileceğini ve toplumsal hareketleri nasıl harekete geçirebileceğinin bir örneğidir (Allagui - Kuebler, 2011, 8). Bu bağlamda küresel söylemin karmaşıklıklarını anlamak için iletişim araştırmaları bize bir perspektif sunmaktadır. Buradan hareketle bu çalışmada yapılacak analizler, medya ve iletişim araştırmalarının küresel düzlemdeki bu karmaşıkları nasıl gördüğü, nelere ilgi duyduğu, daha çok hangi alanlara yöneldiğine ilişkin bir saptama yapabilmek için veri toplamayı hedeflemektedir.

3. Araştırma

Çalışmanın araştırma deseni şu soruların çerçevesinde geliştirilmiştir:

A₁: 2023 ve 2024 yılında medya ve iletişim alanında çalışılan konuların performans analizi nedir?

A₂: Sözkonusu dönemdeki medya ve iletişim çalışmalarının bilim haritalandırması görünümü nedir?

A₃: 2023-2024 yıllarında dünya gündemindeki olaylar medya ve iletişim olaylarına nasıl yansımıştır?

Bu sorulara yanıt aramak için kullanılan yöntem, belirlenen metodoloji, anahtar kelime belirleme ile kapsam ve sınırlılıklar aşağıda belirtilmektedir.

3.1. Yöntem

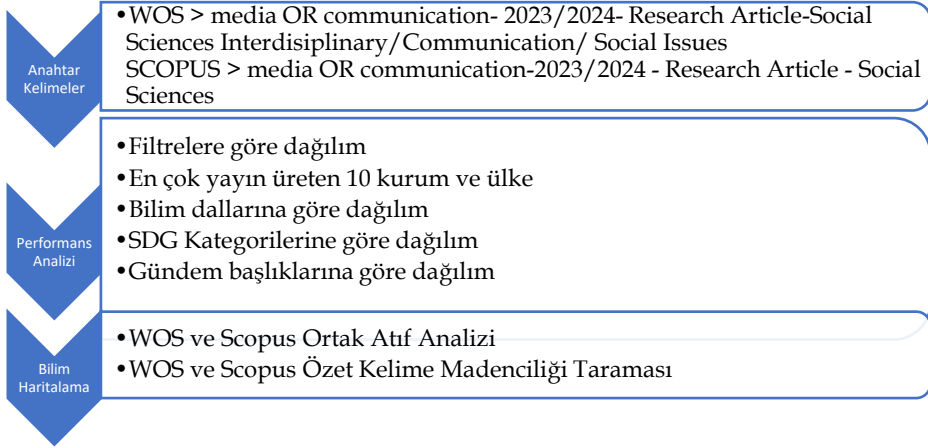
Akademik literatürü analiz etmek için nicel tekniklerden yararlanan ve özellikle sosyal bilimlerde yeni eğilimleri ve sorgulama alanlarını etkili bir şekilde vurgulayabilen bibliyometrik analiz (Wang, 2018), çalışmanın yöntemi olarak uygun görülmüştür. Bu yöntem, bu yayınların odaklandığı alanları, yerel, ulusal ve küresel düzeyde nasıl destek aldıklarını, akademinin ilgilendiği araştırma alanlarını, yazarlar arasındaki iş birliklerini ve ağ oluşturmayı belirlemek için kullanılmaktadır.

Bibliyometrik analizin başlıca avantajlarından biri, büyük hacimli literatürü sistematik olarak değerlendirme yeteneğidir. Araştırmacılar, istatistiksel yöntemler kullanarak yayın eğilimleri, alıntı ağları ve zaman içindeki tematik gelişmelerdeki kalıpları ortaya çıkarabilirler. Bu sistematik yaklaşım sadece literatür tarama sürecini kolaylaştırmakla kalmaz, aynı zamanda araştırmacıların kendi alanlarındaki en etkili eserlerden ve ortaya çıkan konulardan haberdar olmalarını sağlamaktadır (Marini, 2021; Almasri vd., 2021). Bibliyometrik analiz, araştırma alanlarının evrimini, onları destekleyen sosyal, entelektüel ve kavramsal çerçevelerin haritasını çıkararak aydınlatılmaktadır (Verma - Gustafsson, 2020). Bu yetenek, fikirler ve yazarlar arasındaki bağın araştırma yürüngelerini önemli ölçüde etkileyebildiği sosyal bilimlerde özellikle faydalıdır. Bibliyometrik analizin bir diğer önemli avantajı, araştırmacılar arasında iş birliğini ve ağ oluşturmayı teşvik etmedeki rolüdür. Bibliyometrik araçlar, ortak yazarlık ağlarını ve alıntı ilişkilerini görselleştirerek, benzer konularda çalışan potansiyel işbirlikçileri ve araştırma gruplarını belirlemeye yardımcı olabilir.

Bu, disiplinler arası işbirliğinin genellikle daha kapsamlı ve etkili araştırma sonuçlarına yol açtığı sosyal bilimlerde çok önemlidir (Roychowdhury vd., 2022; Ralph - Arora, 2023). Zolfaghari vd.nin çalışması Bibliyometrik analiz, çeşitli araştırma temaları arasındaki ilişkileri ortaya çıkarabilir ve böylece bilim insanlarının çalışmaları daha geniş akademik söylem içinde konumlandırılabilir (Zolfaghari vd., 2022).

Küresel literatürde bibliyometrik analiz için en sık talep edilen ve en yaygın kullanılan veri tabanı olması nedeniyle (Archambault vd., 2009; Zupic - Čater, 2015) araştırma alanı olarak Web of Science Core Collection (WOS) ve Scopus belirlenmiştir. WOS'taki tüm endeksler (SCI-E, SSCI, A&HCI, ESCI, CPCI-S ve CPSI-SSH) analize dahil edilmiştir.

Bibliyometrik analiz genellikle iki aşamada yapılır. Birincisi Performans Analizi ikincisi Bilim Haritalama'dır. Performans analizi araştırma bileşenlerinin katkılarını dikkate alırken, bilim haritalaması araştırma bileşenleri arasındaki ilişkilere odaklanmaktadır (Ellegaard - Wallin, 2015; Donthu vd., 2021; Lewandowska vd., 2023). Araştırma deseni de aynı yöntem izlenerek oluşturulmuştur. Bu amaçla öncelikle performans analizi için WOS ve Scopus'taki arama sonuçlarının getirdiği makale metrikleri sunulmuş daha sonra Bilim Haritalama işlemleri yapılmıştır. İzlenecek Metodoloji Şekil 1.'de görselleştirilmiştir. Öncelikle çalışmaya dahil edilecek yayınlara ait anahtar kelimeler ve listelerin frekans bilgileri (Tablo 1.), analize dahil edilen çalışmaların bilim dallarına göre dağılımı (Tablo 2.), en çok yayın üreten 10 kurum (Tablo 3.), en çok yayın üreten 10 ülke (Tablo 4.), analize dahil eden yayınları fonlayan ilk 10 kuruluş (Tablo 5.), Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına (SDG) göre yayınların dağılımı (Şekil 2.) sunulmuştur. Bilim haritalama işlemi için de WOS ortak atıf analizi (Şekil 3.), Scopus ortak atıf analizi (Şekil 4.), WOS özet kelime madenciliği ağı (Şekil 5.), Scopus özet kelime madenciliği ağı (Şekil 6.)'de gösterilmiştir. 2023-2024 Küresel gündemle ilişkili yayın sayıları (Tablo 6.) sunulmuştur.

Şekil 1. Metodoloji Özeti

3.2. Kapsam ve Sınırlılıklar

İncelenen akademik çalışmalar, 2023 ve 2024 yılıyla sınırlandırılmıştır. Bunun iki nedeni vardır. Birincisi sözkonusu anahtar kelimelerle arama yapıldığında WOS'ta 2.973.853, Scopus'ta ise 6.042.158 adet yayın listelenmektedir. Bu büyüklükteki bir küme üzerinde bibliyometrik analiz yapmak sağlıklı sonuçlar vermeyecektir. Diğer neden ise çalışmanın amacı yalnızca metrik ölçümleri yapmak değil, dünya kamuoyunun dikkatini çeken son iki yıldaki (2023-2024) gelişmelerin akademi dünyasına nasıl yansıdığını yorumlamaktır. Bu nedenle küresel gelişmelerin kamuoyuna aktarılmasına medyanın başat rol üstlenmesi bakımından medya ve iletişim çalışmalarının bilim dünyasında ele alınması olgusuna odaklanılmıştır.

“Media OR Communication Studies” kombinasyonu üzerinden sorgulama yapıldığında “media” (ortamlar) kelimesinin çok geniş bir anlam kapsamı olması nedeniyle çok sayıda farklı bilim dallarından sonuç gelmiştir. Çalışmayla ilgisi olmayan moleküler biyoloji, nanomühendislik vb. bilim dalları arama sonuçlarından çıkarılmış, (Web of Science Categories) filtresinde yalnızca communication (iletişim), social science interdisciplinary (disiplinlerarası sosyal bilimler), sociology (sosyoloji) filtrelerine dahil olan çalışmalar incelenmiştir. Yayın türleri de homojen bir tür üzerine yoğunlaşmak amacıyla

article (makale) olarak sınırlandırılmıştır. Bu sınırlamaya göre analize dahil edilen çalışmaların sayısı Bulgular bölümünde Tablo 1.'de sunulmaktadır.

Tablo 1.'de görüleceği üzere, arama sonuçları filtrelemelere rağmen çok sayıda makale getirmiştir. Çalışmanın amacının çalışılan konular üzerine yoğunlaşması ve makalenin kelime kısıtı nedeniyle ortak yazar analizi, kurum ortaklığı analizi, yazar ağ analizi, bibliyografik eşleşme analizleri yapılmamış bunun yerine anahtar kelime madenciliği ile konu dağılımı hem WOS hem de SCOPUS'ta kıyaslanmıştır. İlaveten 2023-2024 yılları arasında yaşanmış ve küresel düzeyde gündem olmuş olayların da çalışmaların içerisinde yer alması incelenmiştir.

3.3. Bulgular

Yöntem bölümünde de belirtildiği gibi öncelikle akademik çalışmaların nicel yönden incelendiği performans analizine ilişkin veriler incelenmiş daha sonra bilim haritalama işlemine geçilmiştir. Çalışmaya dahil edilen akademik yayın sayılarının filtrelere göre dağılımı Tablo 1.'de sunulmaktadır.

Tablo 1. Çalışmaya Dahil Edilen Akademik Eserlerin Filtrelere Göre Dağılımı

Kapsam / Filtre	Web of Science (WOS)	Scopus
Media / Communication Anahtar Kelimeleriyle Taranan Yayın Sayısı	2.973.853	6.042.158
2023-2024 Yılları Arası Yayın Sayısı	340.671	610.783
İletişim, Sosyoloji ve Disiplinlerarası Sosyal Bilimler, Sosyal Konular / Sosyal Bilimler (Scopus) Filtresi	17.507	105.360
Çalışmaya Dahil Edilen Yayın Sayısı (Makale Filtresi)	15.377	78.916

Scopus'ta sosyal bilimlerin alt dallarında filtreleme imkânı bulunmamaktadır. *Sosyal Bilimler* filtresi yalnızca genel olarak seçilebildiğinden ve Scopus'ta sosyal bilimler alanında çalışanlar tarafından daha çok tercih edildiğinden dolayı rakam WOS'a göre oldukça yüksek çıkmıştır. Ancak WOS'ta taranan

hemen hemen her sosyal bilimler dergisinin aynı zamanda Scopus'ta da tarandığını dikkate almak gerekir.

Daha detaylı bir görünüm için analize dahil edilen yayınların sayısı WOS ve Scopus tarafından kapsanan araştırma alanlarına göre Tablo 2.'de gösterilmiştir. Birçok dergi birden fazla bilim dalına ait olabildiği için sonuç, Tablo 1.'deki frekanslardan yüksek çıkmaktadır. WOS kategorileri İletişim, Sosyoloji, İnterdisipliner Sosyal Bilimler ve Sosyal Konular olarak belirlenmiş olsa da arama sonuçlarında makale dağılımında önemli yer tutan yeni bilim dallarının olması da dikkat çekmiş, çalışmaların ilişkili olduğu alanları belirleyebilmek amacıyla tabloda sunulmuştur.

Tablo 2. Analize Dahil Edilen Çalışmaların Bilim Dallarına Göre Dağılımı

Kapsam/ Filtre	WOS	Scopus
Sosyal Bilimler (Genel)		78.916
İletişim	9.599	-
Sosyal Bilimler (Disiplinlerarası)	4.312	-
Sosyoloji	2.003	-
Disiplinlerarası Beşerî Bilimler	596	-
Enformatik ve Kütüphanecilik	528	-
Sosyal Konular	461	-
Siyaset Bilimi	406	-
Sağlık Politikaları	372	-
Kamu-Çevre-İş Sağlığı	359	-
İşletme	345	-

WOS'taki yayınlarda en çok üretken olan ilk 10 kuruluşun dağılımı aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 3. En Çok Yayının Üretildiği 10 Kurum (WOS-Scopus %)

Kurum	WOS	Kurum	Scopus
University of California System	1.61	Universiteit van Amsterdam	0.58
State University System of Florida	1.57	The University of Texas at Austin	0.48
University of Amsterdam	1.50	University of Toronto	0.46
University System of Ohio	1.34	University College London	0.44
University of London	1.25	Monash University	0.43

University of Texas System	1.10	Universidad Complutense de Madrid	0.43
Pennsylvania Commonwealth System of Higher Education Pcshe	1.09	University of Michigan, Ann Arbor	0.41
University System of Georgia	1.00	University of Melbourne	0.41
University of North Carolina	0.95	The University of Sydney	0.41
California State University System	0.88	Pennsylvania State University	0.39

Yayın sayılarında ilk 10 ülkeye ait bilgiler ise aşağıda sunulmaktadır.

Tablo 4. En Çok Yayının Üretildiği İlk 10 Ülke (%)

Ülke	WOS	Ülke	Scopus
A.B.D.	28.14	A.B.D.	21.40
Çin	9.00	Çin	10.34
İspanya	8.77	Birleşik Krallık	5.76
Birleşik Krallık	6.37	İspanya	7.51
Almanya	5.68	Avustralya	4.47
Avustralya	4.74	Almanya	4.49
Hollanda	3.49	Endonezya	3.80
Kanada	3.42	Kanada	3.40
Rusya	2.77	Hindistan	3.34
İtalya	2.29	Rusya	3.30

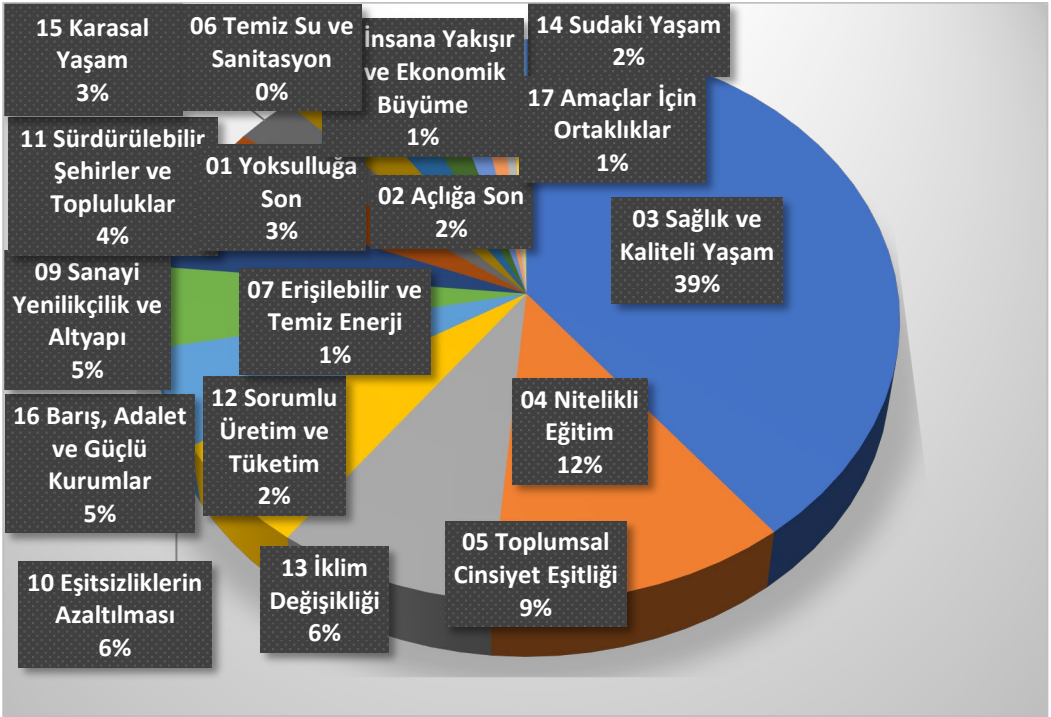
Görüldüğü gibi tüm yayın ve akademik çalışma kategorilerinde A.B.D.'nin tartışmasız bir üstünlüğü olduğu gibi son dönemlerde Çin bu anlamda çok ciddi bir yükselişe geçmiştir. Çalışmaları fonlayan kuruluş listesinde (Tablo 5.) bu durum daha net bir biçimde görülmektedir. Ancak Scopus'un küresel düzlemde çok daha geniş bir ağı vardır. WOS'ta ise belirli ülkelerin ve yayın gruplarının (Taylor & Francis, SAGE, Wiley vd.) ağırlığı bulunmaktadır. Türkiye, bu sıralamada Brezilya'dan sonra, WOS'ta 13. sırada, Scopus'ta 15. sırada yer almaktadır.

Çalışmaları fonlayan kuruluşların dağılımı ise Tablo 5.'te sunulmaktadır.

Tablo 5. Analize Dahil Eden Yayınları Fonlayan İlk 10 Kuruluş

WOS	f	Scopus	f
Eurepean Union	220	National Natural Science Fo- undation of China	1.967
United States Department of Health Human Services	136	European Commission	1.502
National Natural Science Fo- undation of China NSFC Spanish Government	138	Ministry of Science and Tech- nology of the People's Repub- lic of China	1.135
Uk Research Innovation UKRI	125	National Institutes of Health	837
National Science Foundation NSF	122	National Science Foundation	823
German Research Foundation DFG	121	U.S. Department of Health and Human Services	751
National Institutes of Health NIH USA	120	National Office for Philo- sophy and Social Sciences	678
Social Sciences Humanities Re- search Council of Canada Sshrc	120	Horizon 2020 Framework Programme	579
European Research Council ERC	102	Ministry of Education of the People's Republic of China	514
Ministry of Science and Inno- vation Spain MICINN	86	Social Sciences and Humani- ties Research Council of Ca- nada	444

Yayınlarnın Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına (SDG) göre uyumu da incelenmiş ve Şekil 2.'de sunulmuştur.

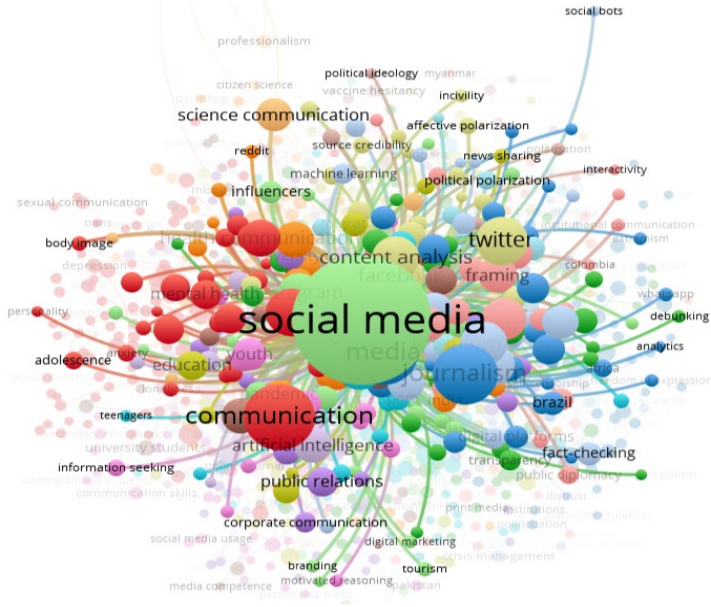

Şekil 2. Yayınların SDG Dağılımları (WOS)

Buna göre WOS'taki yayınların çok büyük bir çoğunluğu Birleşmiş Milletler'in Sürdürülebilirlik Kalkınma Amaçlarının içerisinde sağlık ve kaliteli yaşama ilişkin ortaya konduğu görülmektedir. İleriki analizlerde de görüleceği üzere eşitsizliklerin azaltılması, yoksulluğa son, açlığa son vb. acil sorunlara ilişkin yayın sayısı diğerlerinin yanında çok az kalmıştır. WOS'un bu sınıflandırma yapmayı olanaklı kılan kategorilendirme yapması özellikle belirli alanlarda çalışan bilim insanlarının daha düzenli veri ve bilimsel bilgiye erişimini kolaylaştırmaktadır. Scopus'ta benzer bir filtre bulunmamaktadır.

Anahtar Kelimelere göre bibliyometrik bilim haritalama yapılmıştır. Özellikle WOS'ta 15.377 yayın için sıklıkla tekrarlanan ve bunların içerisinde

anahtar kelimelerin çakışma sayısı 1.020 olarak bulunmuştur. Bu anahtar kelimeler için haritalama yapıldığında aşağıdaki görsel elde edilmiştir.

Şekil 3. WOS Anahtar Kelime Bulutu

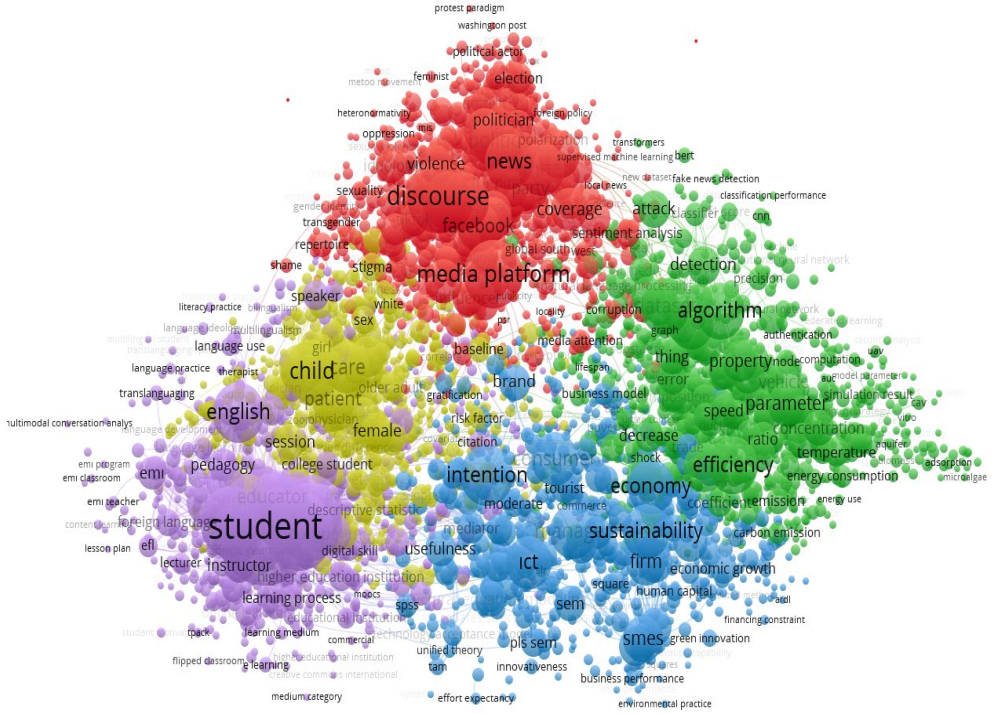
Görüldüğü gibi çalışmaların odak noktası sosyal medya olmuştur. Bu çalışmalar genellikle yapay zekâ, makine öğrenmesi, içerik analizi ve sosyal medya uygulamaları ile ilişkili olmuştur. Bununla birlikte toplumsal / siyasal kutuplaşma, bilim iletişimi gibi çalışmalar da dikkat çekmektedir.

Scopus'ta ise sistem kısıtı nedeniyle en çok atıf almış ilk 20.000 makalede anahtar kelime incelemesi yapılmış, 47.900 anahtar kelimeden en az 5 kez tekrar eden anahtar kelime sayısının 2.860 olduğu anlaşılmıştır. Buna göre elde edilen harita Şekil 4.'de sunulmaktadır.

Şekil 5. Özet Terimleri Kelime Bulutu (WOS)

Buna göre belirli bir alanda yığılma gözlenmemekle birlikte eğitim ve sağlık konularının beklendiği gibi öne çıktığı gözlenmiştir. Scopus'ta ise 289.272 terimden oluşan bir havuzdan daha net bir harita elde edebilmek amacıyla ve VosViewer limitleri nedeniyle terim tekrarlanma sayısı 10'a yükseltilmiştir. Terim öbeği sayısı 7.651'dir. Birbiriyle etkileşimli terim sayısı 4.591'dir. Buna göre elde edilen harita ise Şekil 6.'da sunulmaktadır.

Şekil 6. Özet Terimleri Kelime Bulutu (Scopus)

Görüldüğü gibi makale özetlerindeki kelime bulutları eğitim, çocuk ve cinsiyet, sürdürülebilirlik/ekonomi ve iklim/enerji, haber/söylem olmak üzere beş öbekte toplanmıştır. Scopus'taki çalışmaların WOS'takilere kıyasla toplumsal konulara daha çok değindikleri söylenebilir.

İletişim çalışmalarının küresel gündeme olan ilgisinin sorgulanması amacıyla 01 Ocak 2023'ten 31 Aralık 2024'e kadar olan süreçte küresel gündemi meşgul eden ve üzerinde çok sayıda fikir beyan edilen veya edilmesi gereken olaylar ise şu şekilde Tablo 7.'de listelenmektedir. Tablo oluşturulurken BBC Türkçe ve Anadolu Ajansı kaynaklarından yararlanılmıştır (Anadolu Ajansı, 2024; Anadolu Ajansı, 2023; BBC Türkçe, 2023; BBC Türkçe, 2024). WOS ve

Scopus'ta bu konuların çalışmaya dahil edilen yayınlardaki listelenmesinde ise yine her iki dizinin arama motorunda, her bir konu için mevcut anahtar kelime kombinasyonuna konuyu özetleyen anahtar kelime eklenerek arama yapılmış ve analize dahil edilen çalışmalar içerisindeki oranı sorgulanmıştır. Bulgular Tablo 6.'de sunulmuştur. Arama kombinasyonları ve sonuç sayfalarının linkleri dipnotta verilmiştir.

Tablo 6. Küresel Gündemle İlişkili Yayın Sayıları

Küresel Gündem Konuları	WOS (n= 15.377)		Scopus (n=78.916)	
	f	%	f	%
Toplumsal Hareketler (genel)	338 ¹	02.190	547 ²	0.693
Rusya Ukrayna Savaşı	198 ³	01.287	447 ⁴	0.566
İsrail Filistin İşgali ve Savaş Suçları	50 ⁵	00.325	59 ⁶	0.074
Küresel Hava Sıcaklığı Rekoru / Küresel Isınma	13 ⁷	00.084	141 ⁸	0.178
Kuraklık / Açlık	7 ⁹	0.042	148 ¹⁰	0.0187
ABD Başkanlık Seçimleri	1 ¹¹	00.006	12 ¹²	0.0152

¹ <https://www.webofscience.com/wos/woscc/summary/3e13fe6b-69b1-4306-8395-76521bcb3379-0143be59c6/relevance/1>

² <https://www.kisa.link/NVCzy>

³ <https://www.webofscience.com/wos/woscc/summary/0e6ac97b-f68a-4fc1-b367-6e06ddb71295-0143b91b69/relevance/1>

⁴ <https://www.kisa.link/RilWv>

⁵ <https://www.webofscience.com/wos/woscc/summary/4148fe3f-faed-4014-a696-c45df117ffcb-0143bd7bae/relevance/1>

⁶ <https://www.kisa.link/hAHZH>

⁷ <https://www.webofscience.com/wos/woscc/summary/c02567f9-b459-41a9-ad88-4a75668e602b-0143bda2a8/relevance/1>

⁸ <https://www.kisa.link/IhIQQ>

⁹ <https://www.webofscience.com/wos/woscc/summary/54f7674d-73b7-4b9b-9a93-720894261210-0143beb549/relevance/1>

¹⁰ <https://www.kisa.link/beOhH>

¹¹ <https://www.webofscience.com/wos/woscc/summary/5241e8c2-8537-4aa2-9f4c-5458e1d87d23-0143bdc4f0/relevance/1>

¹² <https://www.kisa.link/yoPyC>

Portekiz’de 4815 Erkek Çocuğun İstismara Uğraması	0 ¹³	00.000	2 ¹⁴	0.002
---	-----------------	--------	-----------------	-------

Tabloda toplumsal hareketler genel olarak taranmıştır. Bu bağlamda 2023-2024 yıllarında dikkat çeken toplumsal hareketler Fransa, Mısır, Bangladeş ve Pakistan’da yoğunlukla gerçekleşmiştir. Buradaki olay incelemesine odaklanan makale sayısı dikkate alındığında rakamın çok daha az olması muhtemeldir. Rusya Ukrayna savaşı hakkında da dikkate değer yoğunlukta bir makaleye rastlanmamıştır. Aslında Avrupa ve ABD kamuoyunda çoğunlukla İsrail’deki savaş suçlarından daha çok Rusya’nın Ukrayna ile savaşına yönelmesine rağmen yapılan yayın sayısı beklentinin altında kalmıştır.

İsrail ve Hamas çatışmaları sonrası yayılan savaş, işgal ve dünya kamuoyunun gündemine giren savaş suçları mahkemesi ve Birleşmiş Milletler nezdinde eylem planları hakkında da oldukça sınırlı sayıda çalışma yapıldığı gözlenmiştir. Portekiz’deki çok sayıda erkek çocuğunun kilise görevlileri tarafından istismara uğraması konusuna yalnızca iki makalede değinilmiş, bunlardan biri (Araújo, 2024), bu tür haberleri yapan gazetecilerin uğradığı şiddeti ele almıştır.

Tartışma ve Sonuç

Çalışma kapsamında yapılan analizlerde, Araştırma başlığı altında belirtilen araştırma sorularına aşağıdaki yanıtlar elde edilmiştir.

A₁: 2023 ve 2024 yılında medya ve iletişim alanında çalışılan konuların performans analizi nedir?

Medya ve iletişim alanında son iki yılda üretilen akademik çalışma sayılarının önceki yıllara göre arttığı gözlenmiştir. Bunda medya ve iletişim alanının multidisipliner bir alan olarak hemen hemen her bilim dalının ilgi alanına girmesi, özellikle sosyal bilimler alanında herhangi bir araştırma yapıldığında mutlaka kitle iletişim araçları veya yapısı ile ilgili bir konuyla çakışması, bu konuyla alakalı bir kuram veya modelden yararlanması etkili olmuştur. Bu

¹³ <https://www.webofscience.com/wos/woscc/summary/d6200a78-890e-4305-b1b8-dd9eb58428bb-0143bdd858/relevance/1>

¹⁴ <https://www.kisa.link/OEmXz>

bağlamda özellikle son dönemlerde kitle iletişim araçlarının yaygınlaşmasının da bu alanda üretilen yayın sayısına yansımaları, bu konuda eğitim veren kurumların ve bu alanda bilimsel üretim yapan akademisyen vb. kişilerin sayısının artmasının bu tabloya yansıdığı söylenebilir. Performans analizinde dikkat çeken bir başka nokta, akademik üretimde Çin'in yaptığı sıçramadır. Her ne kadar WOS'ta Birleşik Krallık, Hollanda ve İspanya da ön sıralarda olsa da ABD'nin üstünlüğü tartışılmazdır. Ancak Çin'de üretilen çalışmaların yanısıra ABD'deki üniversitelerde de Çinli iletişim akademisyenlerinin üretmiş oldukları çok sayıda çalışma da yüksek sayıda atıf almıştır. Bunda hem çalışan kişi sayısının yüksek olması hem de Scopus'taki sponsorluk tablosunda da görüldüğü gibi Çinli önemli kuruluşların bilimsel çalışmalara destekleri etkili olmuştur.

Konuların Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Programıyla eşleştirilmesi ve buna yönelik (şimdilik sadece WOS'ta) filtreler alınabilmesi, bu makalenin de eleştiri noktasını oluşturan dünya gündeminden uzak kalma veya küresel sorunlar için sosyal bilimlerin iyileştirilmesi ve güçlendirilmesi gerekliliğine katkı sağlayacaktır. Kuşkusuz bilimsel çalışmaların küresel ölçekte dikkate alınacağı yalnızca bu iki endeks değildir ancak neredeyse tüm dünyada en çok takip edilen dergi vb. yayıncıların bu iki veri tabanı olduğu bilinmektedir. Özellikle son yıllarda Türkiye'de de bu endekslerde bilimsel üretim yapılmasına yönelik girişimler artmıştır.

A₂: Sözkonusu dönemdeki medya ve iletişim çalışmalarının bilim haritalandırması görünümü nedir?

Bu konuda en net görünümü Şekil 2. Birleşmiş Milletler Sürdürülebilirlik Konularına Göre Dağılım Grafiği ile Şekil 3.,4.,5. ve 6.'daki kelime bulutları vermektedir. Buna göre çalışmalar genellikle daha çok bireysel boyutta, sağlık/kaliteli yaşam, eğitim, psikoloji, iletişim teknolojileri alanlarına odaklanmıştır. Sözkonusu dönemdeki medya ve iletişim çalışmalarının bilim haritalandırmasında en çok öne çıkan araştırma alanı sosyal medyadır. Sosyal medyanın kitle iletişim araçlarının merkezi haline gelmesi bakımından bu sonuç normaldir.

A₃: 2023-2024 yıllarında dünya gündemindeki olaylar medya ve iletişim olaylarına nasıl yansımıştır?

Dünya gündemindeki olaylar BBC Türkçe ve Anadolu Ajansı'nın derlemelerinden oluşan dolayısıyla küresel ölçekte oldukça ses getiren konulardır. Bu bağlamda özellikle Rusya Ukrayna Savaşı, Küresel Sıcaklık Rekorunun Kırılması, İsrail ve Savaş Suçları, Küresel Kuraklık ve Açlık gibi konuların çok çok az çalışılmış olması da aslında küresel yayın gruplarının ağırlığının olduğu bir ortamda, yayıncıların ilgi gösterdiği konuların dünya gündeminden daha farklı olduğu anlamına gelmektedir. Bunun çeşitli sebepleri olabilir. Bilimsel yayıncılığın ticari bir forma dönüşmesi, çeşitli çıkar gruplarının baskınlığı ve otoritesi, Portekiz'deki gazetecilere şiddeti ele alan makalede açıklandığı gibi bilim insanlarının da konuyu ele almada isteksizce davranmasına neden olabilir.

Her ne kadar insanlığın yeme içme, barınma, yaşamı kolaylaştırma vb. alanlarda teknolojiye ihtiyaç duyma gerekliliği mühendislik vb. fen bilimlerine veya insan sağlığı açısından sağlık bilimlerine duyulan önemi arttırsa da Moon ve Blackman'ın vurguladığı gibi (2014) doğa bilimcileri çevre ve teknolojiye ilişkin koruma sorunlarının genellikle sosyal sorunlardan kaynaklandığını fark ederek sosyal araştırmalara daha da çok ilgi duymaktadır. Örneğin yeni ortaya çıkan enfeksiyonlar üzerine yapılan tıbbi çalışmalarda enfeksiyon kaynakları olarak sosyal eşitsizliklerin incelenmesi gerekliliği gün geçtikçe daha da önem kazanmakta (Farmer, 1996) veya çevre kirliliği üzerine yapılacak çalışmalarda emek uygulamaları, cinsiyet, ırk ve güç ilişkileri gibi belirli sosyal bilim konularının daha fazla araştırılmasına gerek duyulmaktadır (Maxwell vd., 2018). İletişim çalışmaları, iletişim ve bilgi teknolojilerinin de yaygınlaşmasıyla bu bağlamda multidisipliner sosyal bilimler araştırmaları içerisinde gün geçtikçe önem kazanmaktadır.

Araştırmada elde edilen bulgulardaki en belirgin husus, bugün, sosyal bilimlerin eleştirel perspektifine daha da çok ihtiyaç duyduğumuzdur. Weiss ve Lindblom'un (1992) "sosyal bilimlerin toplumsal sorunların çözümüne yardımcı olur ancak popüler düşünceye bağımlıdır ve daha iyi sonuçlar için sıradan düşüncenin önemli katkılarına ihtiyaç duyar" sözünü doğrular niteliktedir. Son iki yılda yapılan çalışmaların çok büyük bir çoğunluğu gündelik hayatta kentli modern insanın sorunlarına daha çok odaklandı; teknoloji, ekonomi, pazarlama, bir endüstriye dönüşmüş olan sağlık vb. alanlarda yapıldığı, daha insani temel sorunlara çok düşük bir seviyede değinildiği görülmektedir. Mark Western'in dediği gibi (2016), çözüm odaklı sosyal bilim, sorunları çözmeyi, sosyal

bilimin nesnesi haline getirmelidir. Böylelikle diğer insanların sorunları üzerinde çalışmak, çözülecek sorunların da temel itici gücü haline gelecektir.

Kaynakça

- Allagui, Ilhem - Kuebler, Johanne. "The Arab Spring and the role of ICTs | introduction". *International Journal of Communication* 5 (2011), 8.
- Almasri, Hamdan vd. "A Developed Systematic Literature Review Procedure With Application in the Field of Digital Transformation". *Studies of Applied Economics* 39/4 (2021). <https://doi.org/10.25115/eea.v39i4.4559>
- Anadolu Ajansı. "Dünyada 2023 böyle geçti". 26 Aralık 2023. Erişim 12 Ocak 2025. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/dunyada-2023-boyle-gecti/3091731>
- Anadolu Ajansı. "Dünyada 2024 böyle geçti". 26 Aralık 2024. Erişim 12 Ocak 2025. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/dunyada-2024-boyle-gecti/3433719>
- Araújo, Rita. "Who Wants to be a Journalist? Journalists' Exposure to Violence on the Job". *Journalism Practice*, 1-15.
- Archambault, Éric vd. "Comparing bibliometric statistics obtained from the Web of Science and Scopus". *Journal of the American society for information science and technology* 60/7 (2009), 1320-1326.
- Arslan. "UNICEF Sözcüsü James Elder, Gazze'de 'çocuklara karşı savaş' yaşandığını söyledi". Haber Ajansı. *Anadolu Ajansı*. 21 Mart 2024. Erişim 28 Aralık 2024. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/unicef-sozcusu-james-elder-gazgede-cocuklara-karsi-savas-yasandigini-soyledi/3170314>
- BBC Türkçe. "2023: Bu yıl Türkiye'de ve dünyada neler oldu?" 29 Aralık 2023. Erişim 12 Ocak 2025. <https://www.bbc.com/turkce/articles/c1ryqvgzd41o>
- BBC Türkçe. "2024'te neler oldu, BBC Türkçe'de en çok hangi haberler okundu?" 28 Aralık 2024. Erişim 12 Ocak 2025. <https://www.bbc.com/turkce/articles/c878py37xd3o>

- Cappella, Joseph N. "Vectors into the Future of Mass and Interpersonal Communication Research: Big Data, Social Media, and Computational Social Science: Vectors into the Future". *Human Communication Research* 43/4 (Ekim 2017), 545-558. <https://doi.org/10.1111/hcre.12114>
- Carlsson, Ulla. "Media and Mass Communication Research Past, Present and Future: Reflections from a Nordic Horizon." *Nordicom Review* 28 (2007).
- Curran, James. "The New Revisionism in Mass Communication Research: A Reappraisal". *European Journal of Communication* 5/2 (Haziran 1990), 135-164. <https://doi.org/10.1177/0267323190005002002>
- Deuze, M. "On the 'grand narrative' of media and mass communication theory and research: a review". *El profesional de la información*. <https://doi.org/10.3145/EPI.2021.ENE.05>
- Donthu, Naveen vd. "How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines". *Journal of Business Research* 133 (2021), 285-296. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2021.04.070>
- Ellegaard, Ole - Wallin, Johan A. "The bibliometric analysis of scholarly production: How great is the impact?" *Scientometrics* 105/3 (01 Aralık 2015), 1809-1831. <https://doi.org/10.1007/s11192-015-1645-z>
- Farmer, P. "Social Inequalities and Emerging Infectious Diseases". *Emerging Infectious Diseases* 2/4 (1996), 259-269. <https://doi.org/10.3201/eid0204.960402>
- Gomes, Joseneide dos Santos vd. "Impact of Human and Social Sciences on Combat to Covid-19 in Brazil and Angola". *Revista Observatório* 6/2 (2020), a2en. <https://doi.org/10.20873/uft.2447-4266.2020v6n2a2en>
- Hosie, Alison - Lamb, Michele. "Human Rights and Social Policy: Challenges and Opportunities for Social Research and Its Use as Evidence in the Protection and Promotion of Human Rights in Scotland". *Social Policy and Society* 12/2 (Nisan 2013), 191-203. <https://doi.org/10.1017/s1474746412000395>

- Huang, Zhen. "Introducing Neuro-Symbolic Artificial Intelligence to Humanities and Social Sciences: Why Is It Possible and What Can Be Done?" *TEM Journal*, 1863-1870. <https://doi.org/10.18421/tem114-54>
- Lee, Keeheon vd. "Subject-Method Topic Network Analysis in Communication Studies". *Scientometrics* 109/3 (Aralık 2016), 1761-1787. <https://doi.org/10.1007/s11192-016-2135-7>
- Lewandowska, Anna vd. "Competitiveness and innovation of small and medium enterprises under Industry 4.0 and 5.0 challenges: A comprehensive bibliometric analysis". *Equilibrium. Quarterly Journal of Economics and Economic Policy* 18/4 (30 Aralık 2023), 1045-1074. <https://doi.org/10.24136/eq.2023.033>
- Logan, Robert A. "Science Mass Communication: Its Conceptual History". *Science Communication* 23/2 (Aralık 2001), 135-163. <https://doi.org/10.1177/1075547001023002004>
- Marini, M. "Educational technology research trends: A bibliometrics analysis and visualization". *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education (Turcomat)* 12/6 (2021), 2695-2701.
- Maxwell, K. vd. "How clean is clean: A review of the social science of environmental cleanups". *Environmental Research Letters* 13/8 (2018). <https://doi.org/10.1088/1748-9326/aad74b>
- Mifsud, Mari Lee. "To the Humanities: What Does Communication Studies Give?" *Review of Communication* 19/2 (03 Nisan 2019), 77-93. <https://doi.org/10.1080/15358593.2019.1599411>
- Moon, K. - Blackman, D. "A Guide to Understanding Social Science Research for Natural Scientists". *Conservation Biology* 28/5 (2014), 1167-1177. <https://doi.org/10.1111/cobi.12326>
- Ognyanova, Katya. "Rebooting Mass Communication". *The Oxford Handbook of Networked Communication*. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780190460518.013.5>
- Palinkas, Lawrence A. vd. "Operationalizing Social Work Science Through Research-Practice Partnerships: Lessons From Implementation Science".

- Research on Social Work Practice* 27/2 (Mart 2017), 181-188.
<https://doi.org/10.1177/1049731516666329>
- Potgieter, Cheryl - Bob, Urmilla. "Gender Justice, Social Cohesion, the Social Sciences and Covid-19: Opportunities and Challenges for Higher Education", 147-161. <https://doi.org/10.52779/9781991201195/09>
- Prasad, Monica. "Problem-Solving Sociology". *Contemporary Sociology: A Journal of Reviews* 47/4 (Temmuz 2018), 393-398.
<https://doi.org/10.1177/0094306118779810>
- Ralph, Alisha - Arora, Akarsh. "A Bibliometric Study of Reference Literature on Youth Unemployment". *Journal of Enterprising Communities: People and Places in the Global Economy* 17/6 (13 Kasım 2023), 1338-1367.
<https://doi.org/10.1108/JEC-04-2022-0062>
- Riley, William T vd. "Twenty-Five Years of the National Institutes of Health Office of Behavioral and Social Sciences Research". *Translational Behavioral Medicine* 10/5 (12 Ekim 2020), 1243-1248.
<https://doi.org/10.1093/tbm/ibaa016>
- Roychowdhury, Koel vd. "Mapping the Research Landscape of Covid-19 from Social Sciences Perspective: A Bibliometric Analysis". *Scientometrics* 127/8 (Ağustos 2022), 4547-4568. <https://doi.org/10.1007/s11192-022-04447-x>
- Rubin, Alan M. - Haridakis, Paul M. "Mass Communication Research at the Dawn of the 21st Century". *Annals of the International Communication Association* 24/1 (Ocak 2001), 73-98.
<https://doi.org/10.1080/23808985.2001.11678982>
- Shapira, Philip vd. "Social Science Contributions Compared in Synthetic Biology and Nanotechnology". *Journal of Responsible Innovation* 2/1 (02 Ocak 2015), 143-148. <https://doi.org/10.1080/23299460.2014.1002123>
- Shelton, Rachel C. vd. "Future Perfect? The Future of the Social Sciences in Public Health". *Frontiers in Public Health* 5 (10 Ocak 2018).
<https://doi.org/10.3389/fpubh.2017.00357>
- Trump, Benjamin D vd. "A Critical Juncture for Synthetic Biology: Lessons from Nanotechnology Could Inform Public Discourse and Further

Development of Synthetic Biology". *EMBO Reports* 19/7 (Temmuz 2018).
<https://doi.org/10.15252/embr.201846153>

Verma, Surabhi - Gustafsson, Anders. "Investigating the Emerging COVID-19 Research Trends in the Field of Business and Management: A Bibliometric Analysis Approach". *Journal of Business Research* 118 (Eylül 2020), 253-261.
<https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2020.06.057>

Wang, Qi. "A Bibliometric Model for Identifying Emerging Research Topics". *Journal of the Association for Information Science and Technology* 69/2 (Şubat 2018), 290-304. <https://doi.org/10.1002/asi.23930>

Watts, Duncan J. "Should Social Science Be More Solution-Oriented?" *Nature Human Behaviour* 1/1 (10 Ocak 2017), 0015.
<https://doi.org/10.1038/s41562-016-0015>

Weiss, Carol H. - Lindblom, Charles E. "Research Should Supplement, Not Supplant, Lay Inquiry". *Educational Researcher* 21/7 (Ekim 1992), 38.
<https://doi.org/10.2307/1176362>

Western, Mark. "We need more solution-oriented social science: On changing ourframes of reference and tackling big social problems". *Impact of Social Sciences Blog*.

Zhang, Jun vd. "Data-Driven Computational Social Science: A Survey". *Big Data Research* 21 (Eylül 2020), 100145.
<https://doi.org/10.1016/j.bdr.2020.100145>

Zolfaghari, Zahra vd. "Direct Air Capture from Demonstration to Commercialization Stage: A Bibliometric Analysis". *International Journal of Energy Research* 46/1 (Ocak 2022), 383-396. <https://doi.org/10.1002/er.7203>

Zupic, Ivan - Čater, Tomaž. "Bibliometric Methods in Management and Organization". *Organizational Research Methods* 18/3 (Temmuz 2015), 429-472.
<https://doi.org/10.1177/1094428114562629>